Pakiet zgodności EUDR

Checklista due diligence • Rejestr oświadczeń • SOP • Mapa sankcji Dla małych i średnich firm — termin 30.06.2027

Spis treści

• 1. Checklista due diligence EUDR

• 2. Rejestr oświadczeń należytej staranności

• 3. SOP — standardowa procedura operacyjna

• 4. Mapa sankcji EUDR

1. Checklista due diligence EUDR

Checklista należytej staranności EUDR

Dokument roboczy do wypełnienia i podpisania przez osobę odpowiedzialną w firmie. Odnosi się do rozporządzenia (UE) 2023/1115 w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem (UE) 2025/2650 (wersja skonsolidowana z 26.12.2025). Numery artykułów podano dla wersji skonsolidowanej — przy cytowaniu w pismach do organów zawsze sprawdź brzmienie aktu w EUR-Lex.

0. Jak korzystać z checklisty

Cztery zasady:

Wypełniaj na poziomie partii handlowej, nie firmy. Jedno oświadczenie = jedna dostawa / jedna partia produktu o jednym kodzie CN, jednym kraju produkcji i jednym zestawie działek.

Każdy wiersz ma artefakt (dokument, plik, wpis w rejestrze). Bez artefaktu wiersz jest niezrobiony, nawet jeśli „wszystko wiadomo”.

Wynik końcowy jest binarny: ryzyko znikome → produkt może wejść na rynek; ryzyko nieznikome → nie może, dopóki nie zadziałają środki ograniczające z art. 11.

Całość dokumentacji trzymaj 5 lat od daty wprowadzenia do obrotu lub wywozu (art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 5).

1. Krok 0 — ustal swoją rolę w łańcuchu

Rola decyduje o zakresie obowiązków. Po nowelizacji z grudnia 2025 r. (rozp. 2025/2650) obowiązują trzy role, nie dwie.

Operator	pierwszy podmiot, który w obrocie wprowadza produkt na rynek UE lub go wywozi (art. 2 pkt 15, art. 3, art. 4)	pełna należyta staranność (art. 8–12), złożenie oświadczenia (DDS) w systemie KE przed wprowadzeniem, odpowiedzialność za zgodność produktu z art. 3	—
Downstream operator	wprowadza na rynek produkt wykonany z produktów już objętych oświadczeniem (art. 2 pkt 15b)	zebranie i przechowywanie danych o dostawcach i odbiorcach (art. 5 ust. 3), 5 lat (art. 5 ust. 4)	nie składa nowego DDS, nie robi oceny ryzyka
Trader	każdy inny podmiot w łańcuchu, który udostępnia produkt na rynku (art. 2 pkt 17)	jak wyżej: dane dostawców / odbiorców + 5 lat; rejestracja w systemie KE, jeśli nie jest MŚP (art. 5 ust. 2)	nie składa DDS, nie robi oceny ryzyka

Punkt krytyczny: importer z kraju trzeciego jest zawsze operatorem. Jeżeli producent spoza UE sprzedaje towar bezpośrednio do Polski, operatorem staje się pierwszy podmiot z siedzibą w UE, który ten towar udostępnia na rynku (art. 7). Nie da się tego przenieść na dostawcę zagranicznego.

Dodatkowo: mikro- i mali operatorzy pierwotni (wytwarzający sami surowiec w kraju niskiego ryzyka) mają reżim uproszczony — jednorazowa deklaracja uproszczona zamiast DDS (art. 4a, załącznik III). Dla polskiego przetwórcy importującego surowiec ten reżim nie ma zastosowania.

- □ Rola ustalona i wpisana do rejestru (operator / downstream operator / trader)
- □ Uzasadnienie roli w 2–3 zdaniach (na wypadek sporu z organem)
- □ Wszystkie spółki / grupy w firmie zaklasyfikowane — także spółka handlowa i spółka produkcyjna osobno
- □ Jeśli jesteś MŚP — wielkość potwierdzona danymi z ostatniego sprawozdania (kryteria zatrudnienia i obrotu / sumy bilansowej wg art. 2 pkt 30 i dyrektywy 2013/34/UE)

2. Krok 1 — identyfikacja produktów w zakresie (załącznik I, kody CN)

Sprawdź każdy produkt po kodzie CN z faktury / zgłoszenia celnego, nie po nazwie handlowej. Załącznik I obejmuje towary, które zawierają, zostały nakarmione lub zostały wytworzone z siedmiu surowców: bydło, kakao, kawa, palma olejowa, kauczuk, soja, drewno.

Bydło	**0102 21, 0102 29 (żywe bydło); ex 0201, ex 0202, ex 0206 10, ex 0206 22, ex 0206 29 (mięso, podroby); ex 1602 50 (przetwory); ex 4101, ex 4104, ex 4107 (skóry i skóra wyprawiona)**	**handel bydłem, ubojnie, przetwórstwo mięsa, wyprawa skór**
Kakao	1801–1806 (ziarna, łuski, masa, masło, proszek, czekolada i przetwory)	cukiernie, producenci czekolady, piekarnie przemysłowe
Kawa	0901 (kawa palona, niepalona, bezkofeinowa, łuski, namiastki zawierające kawę)	palarnie, kawiarnie sieciowe, dystrybutorzy
Palma olejowa	1207 10 (orzechy i jądra palmowe); 1511 (olej palmowy); 1513 21, 1513 29 (olej z jąder palmowych); 2306 60 (makuch); ex 2905 45 (glicerol ≥95%); 2915 70, 2915 90; 3823 11, 3823 12, 3823 19, 3823 70 (kwasy tłuszczowe, alkohole tłuszczowe)	chemia, kosmetyki, pasze, biodiesel, środki czystości
Kauczuk	4001 (kauczuk naturalny); ex 4005, ex 4006, ex 4007, ex 4008, ex 4010, ex 4011, ex 4012, ex 4013, ex 4015, ex 4016, ex 4017	opony i części gumowe, artykuły gumowe, części obuwia gumowego
Soja	1201 (nasiona soi); 1208 10 (mąka i mączka sojowa); 1507 (olej sojowy); 2304 (makuch sojowy)	pasze, oleje, przetwórstwo spożywcze
Drewno	4401–4421 (drewno, płyty, sklejka, opakowania drewniane, stolarka, wyroby); pulpy i papier z działów 47 i 48 (bez bambusa i makulatury); ex 9401 (siedziska drewniane); 9403 30, 9403 40, 9403 50, 9403 60, 9403 91 (meble drewniane i części); 9406 10 (budynki prefabrykowane z drewna)	tartaki, meblarstwo, opakowania, drukarnie i papier, podłogi, stolarka budowlana

Poza zakresem są m.in.:

- produkty w całości z materiału, który zakończył cykl życia i zostałby odrzucony jako odpad (wyłączenie z załącznika I) — dotyczy recyklingu, nie dotyczy by-productów procesów, w których użyto materiału niebędącego odpadem;

- opakowania wykorzystywane wyłącznie do wspierania, ochrony lub przenoszenia innego produktu (wyłączenie przy CN 4415) — ale paleta sprzedawana jako towar jest w zakresie;
- pulpy i papier bambusowe oraz z odzysku (makulatura);
- towary spoza załącznika I (np. drób, mleko, zboża inne niż soja, bawełna).
- ☐ Lista produktów / kodów CN w obrocie sporządzona (z faktur i zgłoszeń celnych z 12 miesięcy)
- ☐ Każdy kod CN przypisany do surowca z załącznika I albo wykreślony z uzasadnieniem
- ☐ Produkty złożone rozbite na surowce (np. mebel: drewno + tkanina + klej — sprawdź, czy klej / tkanina nie zawierają surowca z załącznika)
- ☐ Opakowania zweryfikowane: transportowe wyłączone, sprzedawane jako towar — w zakresie
- ☐ Decyzja o wyłączeniu (recyklat, bambus, makulatura) udokumentowana notatką z podstawą

3. Krok 2 — zbierz informacje z art. 9 ust. 1

Osiem elementów na każdą partię. Wszystko z dowodami.

- ☐ (a) Opis: nazwa handlowa, typ produktu, lista zawartych surowców; dla drewna nazwa pospolita i pełna nazwa naukowa gatunku (bez tego oświadczenie jest niekompletne)
- ☐ (b) Ilość: dla importu / eksportu w kilogramach masy netto oraz w jednostce uzupełniającej, jeśli nomenklatura ją przewiduje; w innych przypadkach masa netto, objętość lub liczba sztuk
- ☐ (c) Kraj produkcji (i region, jeśli istotny dla oceny ryzyka)
- ☐ (d) Geolokalizacja wszystkich działek + data lub zakres dat produkcji
- ☐ (e) Dostawca: nazwa, adres pocztowy, e-mail
- ☐ (f) Odbiorca: nazwa, adres pocztowy, e-mail (także downstream operator lub trader)
- ☐ (g) Dowód „wolne od wylesiania”: informacja rozstrzygająca i weryfikowalna, że produkt został wytworzony na gruntach, które nie były przedmiotem wylesiania po 31.12.2020 r. (a dla drewna — pozyskany bez powodowania degradacji lasu po tej dacie)
- ☐ (h) Dowód legalności pozyskania (patrz krok 3)

3.1 Geolokalizacja — zasady, na których najczęściej się przewraca

Każda działka	co najmniej jeden punkt: para współrzędnych szerokość / długość, min. 6 miejsc po przecinku
Działka powyżej 4 ha (surowce inne niż bydło)	wielokąt (polygon) — punkty GPS opisujące obwód działki
Bydło i produkty, którymi bydło było karmione	geolokalizacja dotyczy wszystkich gospodarstw, w których bydło było utrzymywane
Produkt z surowców z kilku działek	geolokalizacja wszystkich działek, bez wyjątków
Data produkcji	data lub zakres dat (np. „zbiór 2026-03 do 2026-05”)

Konsekwencja z art. 9 ust. 1 lit. d: wylesienie lub degradacja na danej działce automatycznie dyskwalifikuje cały surowiec i produkt z tej działki. Nie da się tego „naprawić” średnią z całej dostawy.

Formaty plików, które działają w praktyce: CSV (kolumny: id działki, szerokość, długość), GeoJSON, KML / KMZ, zrzut z geoportalu z widoczną geometrią. Jeśli dostawca przysyła zdjęcie mapki z pinezką — traktuj jako brak danych (nie ma 6 miejsc po przecinku ani obwodu).

- ☐ Wszystkie działki mają geolokalizację w wymaganym formacie
- ☐ Działki > 4 ha mają wielokąt, nie punkt
- ☐ Zakres dat produkcji podany
- ☐ Geometrie zapisane w formacie, który da się wczytać do systemu KE (nie tylko w treści maila)

- □ Suma powierzchni działek jest spójna z ilością w partii (kontrola wiarygodności: tony na hektar)

3.2 Legalność pozyskania (art. 9 ust. 1 lit. h, art. 2 pkt 40)

Legalność to nie tylko prawo do wycięcia drzewa. Zakres obejmuje osiem obszarów prawa kraju produkcji: prawa do użytkowania gruntu, ochronę środowiska, przepisy leśne (w tym gospodarkę leśną i bioróżnorodność przy pozyskaniu drewna), prawa osób trzecich, prawa pracownicze, prawa człowieka, zasadę FPIC (zgoda wolna, uprzednia i świadoma, w tym UNDRIP), przepisy podatkowe, antykorupcyjne, handlowe i celne.

Dokumenty, które realnie domykają ten punkt:

Drewno z UE	dowód legalności pozyskania (np. dokument sprzedaży / wyciąg z planu urządzenia lasu), zaświadczenie o pochodzeniu; FSC / PEFC jako dowód uzupełniający (nie zastępuje oceny ryzyka)
Drewno importowane	licencja FLEGT dla produktów objętych rozp. (WE) 2173/2005 = domniemanie legalności z art. 10 ust. 3; poza FLEGT: zezwolenie na wyrąb, faktura z numerem działki, dokumenty eksportowe
Kawa, kakao, soja	tytuł prawny do gruntu, dokumenty spółdzielni, deklaracja producenta co do prawa do gruntu
Palma, kauczuk	umowa / koncesja na plantację, dokumenty środowiskowe

- □ Dowody legalności zebrane dla każdej działki / dostawcy
- □ Ustalono, czy produkt korzysta z domniemania FLEGT
- □ Sprawdzono sankcje i historię naruszeń dostawcy (element oceny ryzyka z art. 10 ust. 2 lit. h i l)
- □ Certyfikaty (FSC, RSPO, Rainforest Alliance) potraktowane jako informacja uzupełniająca, nie jako zamiennik oceny ryzyka

4. Krok 3 — ocena ryzyka (art. 10)

Ocena jest obowiązkowa, dokumentowana i przeglądana co najmniej raz w roku (art. 10 ust. 4). Musisz umieć pokazać, jak zetknąłeś zebrane informacje z kryteriami i jak wyznaczyłeś poziom ryzyka.

Kryteria z art. 10 ust. 2 (14 punktów) w praktyce grupuje się w cztery bloki:

Kraj i region	(a) przypisanie ryzyka do kraju / części kraju wg art. 29; (b) obecność lasów; (f) powszechność wylesiania / degradacji; (h) korupcja, fałszowanie dokumentów, brak egzekwowania prawa, konflikt, sankcje ONZ / UE	Czy kraj / region jest klasyfikowany jako wysokiego ryzyka i czy w regionie produkcji jest las?
Ludzie i prawa	(c) obecność ludów rdzennych; (d) konsultacja i współpraca w dobrej wierze; (e) uzasadnione roszczenia do gruntu	Czy są roszczenia do obszaru produkcji?
Łańcuch dostaw	(g) źródło, wiarygodność, ważność dokumentacji; (i) złożoność łańcucha i stopień przetworzenia; (j) ryzyko obejścia przepisów i zmieszania z surowcem nieznanego pochodzenia; (l) uzasadnione zastrzeżenia (art. 31) i historia niezgodności	Czy da się połączyć produkt z konkretną działką, czy dostawca „miesza” surowiec?

Kraj i region	(a) przypisanie ryzyka do kraju / części kraju wg art. 29; (b) obecność lasów; (f) powszechność wylesiania / degradacji; (h) korupcja, fałszowanie dokumentów, brak egzekwowania prawa, konflikt, sankcje ONZ / UE	Czy kraj / region jest klasyfikowany jako wysokiego ryzyka i czy w regionie produkcji jest las?
Sygnały dodatkowe	(k) wnioski grup eksperckich KE; (m) inne informacje wskazujące na ryzyko; (n) certyfikacja i schematy zewnętrzne	Czy certyfikat pokrywa faktycznie tę partię?

Zasady prowadzenia oceny:

- Wynik zapisz jako ryzyko znikome / nieznikome z jednozdaniowym uzasadnieniem i datą. Nie stosuj skal 1–5 bez legendy — organ zapyta, co znaczy „3”.
- Jeśli kraj produkcji jest sklasyfikowany jako niskiego ryzyka i nie ma przesłanek obejścia przepisów, wolno pominąć art. 10 i 11 (uproszczona należyta staranność, art. 13). Uproszczenie odpada natychmiast, gdy pojawi się jakakolwiek informacja o ryzyku.
- Ryzyko nieznikome nie blokuje produktu na zawsze — blokuje do czasu skutecznych środków z art. 11.
- □ Ocena ryzyka sporządzona na piśmie dla każdej partii / dostawcy
- □ Wskazano, które kryteria z art. 10 ust. 2 były istotne i dlaczego pozostałe nie
- □ Ustalone, czy korzystasz z uproszczonej DD (art. 13) i na jakiej podstawie
- □ Wpisy w rejestrze powiązane z plikiem oceny (numer / nazwa pliku)
- □ Termin przeglądu rocznego wpisany do kalendarza

5. Krok 4 — środki ograniczające ryzyko (art. 11)

Jeżeli ocena nie dała ryzyka znikomego, przed wprowadzeniem do obrotu musisz przyjąć procedury i środki adekwatne do osiągnięcia ryzyka znikomego. Katalog z art. 11 ust. 1 to minimum, nie zamknięta lista:

- □ zażądanie dodatkowych informacji, danych lub dokumentów od dostawcy (np. geometrii z GPS, dokumentu własności gruntu, zezwolenia)
- □ niezależne badanie lub audyt (terenowy albo dokumentowy, u dostawcy)
- □ inne działania w obszarze wymogów informacyjnych z art. 9 (np. weryfikacja krzyżowa z danymi satelitarnymi)
- □ wsparcie dostawcy (w tym małych producentów) przez budowanie zdolności i inwestycje

Dodatkowo, niezależnie od partii, musisz mieć polityki, kontrole i procedury zarządzania ryzykiem (art. 11 ust. 2): praktyki zarządzania ryzykiem, raportowanie, archiwizację, kontrolę wewnętrzną i zarządzanie zgodnością. Dla podmiotów niebędących MŚP dochodzą dwa wymogi twarde: osoba odpowiedzialna za zgodność na szczeblu kierownictwa oraz niezależna funkcja audytu wewnętrznego.

Decyzje o środkach zaradczych dokumentuj, przeglądaj co najmniej raz w roku i udostępniaj organowi na żądanie (art. 11 ust. 3).

- □ Środki dobrane do konkretnego ryzyka (nie „audyt ogólny”, a „audyt gospodarstwa X, 12.09.2026”)
- □ Skuteczność środka oceniona: czy po jego zastosowaniu ryzyko jest znikome
- □ Decyzja i uzasadnienie zapisane
- □ Przy niepowodzeniu: wpis „brak zakupu” z datą (to też chroni przy kontroli)

6. Krok 5 — oświadczenie (DDS) i przekazanie numeru dalej

- □ Należyta staranność zakończona wynikiem pozytywnym (brak ryzyka lub ryzyko znikome)
- □ Oświadczenie złożone w systemie informacyjnym KE przed wprowadzeniem produktu na rynek lub wywozem (art. 4 ust. 2)
- □ Zawartość oświadczenia zgodna z załącznikiem II: dane operatora (i numer EORI, jeśli produkt wjeżdża lub wyjeżdża z UE), kod HS, opis i ilość, kraj produkcji i geolokalizacja działek, tekst potwierdzenia i podpis
- □ Numer referencyjny (lub identyfikator deklaracji) przekazany odbiorcom i traderom dalej w łańcuchu (art. 4 ust. 7)
- □ Numer referencyjny zapisany w rejestrze oświadczeń i w dokumentacji wysyłkowej
- □ Kopia oświadczenia i komplet dowodów zarchiwizowane na 5 lat (art. 4 ust. 3)
- □ Nowe informacje o ryzyku → natychmiastowe powiadomienie organów i odbiorców (art. 4 ust. 5)

7. Rola operator vs trader — różnice, które bolą

Kto składa oświadczenie w systemie KE?	tak	nie	nie
Kto robi ocenę ryzyka?	tak	nie	nie
Kto musi mieć procedurę DD i przeglądać ją rocznie?	tak (art. 12)	nie (zbiera dane, art. 5)	nie
Kto raportuje publicznie rocznie o systemie DD?	tylko nie-MŚP (art. 12 ust. 3)	nie	nie
Kto rejestruje się w systemie KE?	tak, przed wprowadzeniem	tylko nie-MŚP (art. 5 ust. 2)	tylko nie-MŚP
Okres przechowywania	5 lat	5 lat	5 lat
Kto odpowiada za zgodność produktu z art. 3 wobec organu?	operator (art. 4 ust. 3)	odpowiada za posiadanie informacji i za wprowadzenie do obrotu produktu bez tych informacji	jak obok

Uwaga praktyczna: MŚP-trader nie jest zwolniony z niczego poza rejestracją i oświadczeniem — nadal musi mieć dane dostawców i odbiorców oraz reagować na informacje o niezgodności (art. 5 ust. 5).

8. Czas i artefakty

Czasy dla firmy zatrudniającej 5–50 osób, pierwsze wdrożenie, dostawcy współpracujący.

Inwentaryzacja produktów i kodów CN	3–6 h	arkusz „produkty-CN”
Ustalenie ról i uzasadnienie	1–2 h	notatka + wpis w rejestrze
Zebranie danych art. 9 dla jednego dostawcy	2–8 h (zależy od katalogu dostawcy)	komplet dokumentów, plik geometrii
Ocena ryzyka dla partii	30–90 min	formularz oceny z uzasadnieniem
Środki ograniczające (jeśli potrzebne)	3–20 dni	raport z audytu / weryfikacji
Złożenie oświadczenia w systemie	15–40 min	numer referencyjny
Wdrożenie SOP i rejestru	2–4 dni	podpisany SOP, rejestr

Inwentaryzacja produktów i kodów CN	3–6 h	arkusz „produkty-CN”
Przegląd roczny systemu DD	4–8 h	protokół przeglądu

9. Najczęstsze błędy

Traktowanie certyfikatu jako dowodu. FSC / RSPO jest informacją uzupełniającą (art. 10 ust. 2 lit. n), nie zwalnia z oceny ryzyka.

Punkt zamiast wielokąta przy działkach powyżej 4 ha — najczęstszy powód odrzucenia przez organ.

Za mała precyzja współrzędnych (3–4 miejsca po przecinku). System wymaga 6.

Pominięcie gatunku drewna (nazwa pospolita i naukowa) — oświadczenie niekompletne.

Geolokalizacja „na poziomie kraju” — nie istnieje coś takiego jak punkt dla kraju.

Mieszanie surowca od dostawców bez rozdzielenia partii — ryzyko obejścia (art. 10 ust. 2 lit. j) i utrata zdolności powiązania produktu z działką (lit. i).

Brak daty / zakresu dat produkcji — dane bez daty nie pozwalają ocenić wylesienia po 31.12.2020.

Ocena ryzyka bez dokumentacji — „przecież sprawdziliśmy” nie jest dokumentem; art. 10 ust. 4 wymaga udokumentowania i przeglądu.

Brak powiadomienia odbiorców o nowych informacjach (art. 4 ust. 5) — obowiązek natychmiastowy.

Nieprzekazanie numeru referencyjnego dalej (art. 4 ust. 7) — odbiorca nie może wykazać legalności, wina wraca do Ciebie.

Archiwizacja „w mailach” — brak rejestru = brak dowodu 5-letniego przechowywania.

Zakup bez danych, „bo dostawa czeka” — jedyna sankcja, której nie da się naprawić po fakcie: produkt jest już w obrocie.

10. Terminy

30.12.2026	wszyscy operatorzy, downstream operatorzy i traderzy (art. 38 ust. 2), w tym mikro- i mali dla produktów z załącznika do rozp. 995/2010 (drewno)
30.06.2027	mikro- i mali operatorzy ustanowieni do 31.12.2024 (art. 38 ust. 3) — z wyłączeniem produktów objętych załącznikiem do rozp. 995/2010
31.12.2029	koniec okresu przejściowego EUTR dla drewna wyprodukowanego przed 29.06.2023 i wprowadzonego na rynek od 30.12.2026 (art. 37 ust. 2)

Wniosek operacyjny: jeśli jesteś małą firmą handlującą drewnem lub meblami, nie masz dodatkowych 6 miesięcy. Termin 30.12.2026 obowiązuje Cię tak samo jak dużego operatora.

Źródła do weryfikacji

- Rozporządzenie (UE) 2023/1115 (EUR-Lex, wersja skonsolidowana z 26.12.2025): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1115-20251226
- Rozporządzenie (UE) 2025/2650 z 19.12.2025 (opóźnienie i zmiany w obowiązkach, OJ L 2650, 23.12.2025): https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj
- Komunikaty i wytyczne KE dot. EUDR (w tym status systemu informacyjnego i klasyfikacji krajów wg art. 29): https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation-reversing-deforestation_en

- Stan prac nad polską ustawą wdrażającą — projekt UC101 (RCL / gov.pl): [do weryfikacji — bieżący adres publikacji projektu]

2. Rejestr oświadczeń należytej staranności

Rejestr oświadczeń należytej staranności EUDR

Arkusz, który jest jednocześnie narzędziem pracy i dowodem przy kontroli. Jeden rejestr na spółkę, trzy arkusze: oświadczenia (DDS), dostawcy i działki, oceny ryzyka. Wzory na końcu dokumentu są gotowe do skopiowania do arkusza kalkulacyjnego.

1. Do czego służy rejestr

Rejestr odpowiada na trzy pytania organu, zadawane w tej kolejności:

Czy każde wprowadzenie produktu na rynek lub wywóz ma oświadczenie z numerem referencyjnym? (art. 4 ust. 2)

Czy dokumentacja, na której opierało się oświadczenie, istnieje i jest dostępna? (art. 9 ust. 2, art. 12 ust. 5)

Czy dane są przechowywane 5 lat i czy widać, kto je sprawdził? (art. 4 ust. 3, art. 9 ust. 1)

Rejestr nie jest dokumentem urzędowym — jest dowodem zarządczym. Jego wartość zależy od tego, czy da się z niego przejść do pliku źródłowego w mniej niż minutę.

2. Podstawa prawna i okresy przechowywania

Przechowywanie informacji o produkcie (opis, ilość, kraj, geolokalizacja, dostawca, odbiorca, dowody)	art. 9 ust. 1	5 lat od wprowadzenia do obrotu lub wywozu
Przechowywanie rejestru oświadczeń	art. 4 ust. 3	5 lat od złożenia oświadczenia w systemie
Przechowywanie dokumentacji systemu DD i jego zmian	art. 12 ust. 2 i ust. 5	5 lat
Dane dostawców i odbiorców (downstream operatorzy i traderzy)	art. 5 ust. 3–4	5 lat od udostępnienia lub wywozu
Dokumentacja ocen ryzyka i decyzji o środkach	art. 10 ust. 4, art. 11 ust. 3	z przeglądem co najmniej raz w roku
Rejestry kontroli po stronie organu	art. 16 ust. 14	10 lat (organ, nie firma)

Praktyczna reguła: ustaw kolumnę „przechowywać do” jako data wprowadzenia do obrotu + 5 lat i nie usuwaj wpisów automatycznie po jej upływie bez protokołu kasacji. Bieg terminu może się przesunąć, jeśli toczy się postępowanie.

3. Arkusz A — rejestr oświadczeń (DDS)

3.1 Kolumny

1	Nr wpisu	tekst, schemat RRRR/NNN	tak	nadajesz sam
2	Data złożenia DDS	data	tak	system informacyjny KE
3	Data wprowadzenia do obrotu / wywozu	data	tak	dokument WZ / zgłoszenie celne
4	Produkt — nazwa handlowa	tekst	tak	faktura / karta produktu
5	Kod CN (8 cyfr)	tekst	tak	faktura, zgłoszenie celne
6	Surowiec z załącznika I	lista: bydło / kakao / kawa / palma / kauczuk / soja / drewno	tak	ustalenie własne
7	Gatunek (tylko drewno)	tekst: nazwa pospolita + nazwa naukowa	tak dla drewna	dokument dostawcy
8	Ilość	liczba + jednostka (kg netto / j.u.)	tak	faktura, WZ
9	Kraj produkcji (i region)	tekst	tak	dokument dostawcy
10	Dostawca	nazwa, adres pocztowy, e-mail	tak	umowa / faktura
11	Nr referencyjny DDS / identyfikator deklaracji	tekst	tak	system KE
12	Geolokalizacja — liczba działek + nazwa pliku	liczba + tekst	tak	plik CSV / GeoJSON / KML
13	Zakres dat produkcji	od–do	tak	dokument dostawcy
14	Wynik oceny ryzyka	lista: znikome / nieznikome	tak	arkusz C
15	Środek ograniczający (jeśli dotyczy)	tekst + data	warunkowo	arkusz C
16	Odbiorca	nazwa, e-mail	tak	faktura sprzedaży
17	Przechowywać do	data	tak	kolumna 3 + 5 lat
18	Status	lista: aktywny / korekta / wycofany	tak	prowadzący rejestr
19	Uwagi	tekst	nie	—

3.2 Wzór do skopiowania

```markdown
```

2026/001	2026-10-12	2026-10-15	Kawa palona 100% arabica	0901 0100	kawa	—	480 kg netto	Brazylia (Minas Gerais)	Finca Export Ltda, Rua A 12, Varginha, comercio@finca.example	DDS-2026-BR-008412	3 działki; plik geo_2026-001.geojson	2026-04-01 / 2026-08-31	zniknie	—	Palarnia Kowalski Sp. z o.o., biuro@palarnia.example	2031-10-15	aktywny	—
2026/002	2026-10-20	2026-10-22	Płyta wiórowa 18 mm	4410 3100	drewno	sosna (Pinus sylvestris)	24 000 kg netto	Polska (Podkarpackie)	Tartak Dębno Sp. z o.o., ul. Leśna 4, Dębno, biuro@tartak.example	DDS-2026-PL-000915	7 działek; plik geo_2026-002.kml	2026-02-01 / 2026-06-30	nieznikome → po audycie zniknie	audyt dokumentowy 2026-10-18; raport AUD-14/2026	Meble Nowak S.A., zakupy@meble.example	2031-10-22	aktywny	działka 4 wymagała wyjaśnień
2026/003	—	—	Sklejka brzozowa 6 mm	4412 3230	drewno	brzoza (Betula pendula)	15 000 kg netto	Białoruś (obwód homelski)	Dostawca X, ul. Przemysłowa 9, Grodno, sales@x.example	—	brak wie lokątów dla 5 z 9 działek	2026-05-01 / 2026-07-31	nieznikome	brak skutecznego środka	—	—	odrzucony	dostawa wstrzymana 2026-11-04

Wiersz 2026/003 pokazuje przypadek, który trzeba umieć pokazać przy kontroli: zakup odrzucony i udokumentowany. Rejestr prowadzony „na sukcesy” (tylko udane dostawy) jest słabszym dowodem niż rejestr z widocznymi odrzuceniami, bo dowodzi, że system działa, a nie że jest deklaracją.

3.3 Zasady numeracji i wersjonowania

- Numer wpisu: `RRRR/NNN`, numer roczny ciągły, bez przerw i bez ponownego użycia.
- Każda zmiana w wierszu po złożeniu DDS: nowy wpis ze statusem `korekta` i wskazaniem numeru wpisu korygowanego w kolumnie „Uwagi”. Nie nadpisuj starych wartości.
- Wycofanie produktu z obrotu: status `wycofany`, data, podstawa, kopia powiadomienia do organu i odbiorców (art. 4 ust. 5).
- Jeden wiersz = jedna partia o jednym kodzie CN, jednym kraju produkcji i jednym zestawie działek. Jeśli dostawa ma trzy kody CN — trzy wiersze.

4. Arkusz B — dostawcy i działki

Ten arkusz jest źródłem danych do oceny ryzyka i do DDS. Prowadź go stale, nie „przy okazji zamówienia”.

```markdown
| SUP-014 | Finca Export Ltda | Brazylia | comercio@finca.example | producent | standardowe [do weryfikacji] | BR-MG-0091 | 1, 4 | wielokąt | geo/sup-014.geojson | tytuł własności nr 471/2019 | 2027-12-31 | 2026-10-12 | 2027-10-12 |
```

Zasady:

- Jedna działka = jeden wiersz. Dostawca z 40 działkami ma 40 wierszy — to nie błąd, to wymóg z art. 9 ust. 1 lit. d.
- Kolumna „przypisane ryzyko kraju” wypełniana wyłącznie na podstawie oficjalnej klasyfikacji KE (art. 29). Dopóki klasyfikacja dla danego kraju nie jest opublikowana, wpisz `brak klasyfikacji` i traktuj kraj jako standardowego ryzyka w ocenie — nie wymyślaj etykiety.
- Dowód legalności ma datę ważności. Wygasły dokument to ryzyko nieznikome z definicji, nie „formalność”.

5. Arkusz C — oceny ryzyka

```markdown
| RISK-2026-031 | 2026-10-18 | SUP-014 / 2026/002 | a, b, f, g, i, j | 4 z 7 działek bez doprecyzowania granicy; dostawca pośredniczy w zakupie od 3 gospodarstw | nieznikome | audyt dokumentowy + oświadczenie dostawcy o rozdzieleniu partii | 2026-10-18 | A. Kowalska |
```

Wymagania: wynik opisany słownie (znikome / nieznikome) z uzasadnieniem, przegląd co najmniej raz w roku (art. 10 ust. 4), decyzja o środkach udokumentowana (art. 11 ust. 3).

6. Instrukcja prowadzenia — 7 kroków

Kto prowadzi. Jedna osoba odpowiedzialna + jedna zastępująca, wpisane do SOP. Rejestr nie może być „wspólnym plikiem, do którego każdy dopisuje”.

Kiedy wpis. Wpis powstaje przed złożeniem oświadczenia (dane do DDS pochodzą z arkuszy A i B) — nie po wysyłce towaru.

Skąd dane. Każda komórka ma źródło: faktura, dokument dostawcy, plik geometrii, wydruk z systemu KE. Komórki bez źródła oznacz kolorem i traktuj jak brak danych.

Dostęp. Rejestr w jednym miejscu, z kopią zapasową, z kontrola dostępu. Wersja „do wysłania organowi” eksportowana jako plik z datą i numerem wersji.

Powiązanie z plikami. Nazwy plików w kolumnach 12 i 15 muszą istnieć na dysku w folderze `EUDR/RRRR/NNN/`. Test: osoba z zewnątrz ma przejść od wpisu do pliku w minutę.

Przegląd kwartalny. Osoba odpowiedzialna sprawdza: brak statusów pustych, brak wygasłych dowodów legalności, spójność ilości z fakturami, komplet numerów referencyjnych.

Archiwizacja. Roczny zamknięty rejestr → plik PDF/ XLSX z podpisem osoby odpowiedzialnej, przechowywany 5 lat; baza robocza pozostaje edytowalna.

7. Kontrola jakości — lista kwartalna

- ☐ Każdy wpis ma numer referencyjny DDS (albo status `odrzucony` z uzasadnieniem)
- ☐ Suma ilości w rejestrze zgadza się z sumą na fakturach sprzedaży / zgłoszeniach celnych za kwartał
- ☐ Każdy dostawca w arkuszu A istnieje w arkuszu B
- ☐ Każda działka w arkuszu B ma format geolokalizacji zgodny z powierzchnią (punkt do 4 ha, wielokąt powyżej)
- ☐ Brak dowodów legalności po terminie ważności
- ☐ Odbiorcy wpisani dla wszystkich wpisów (art. 9 ust. 1 lit. f)
- ☐ Kolumna „przechowywać do” wypełniona dla wszystkich wpisów
- ☐ Kopie zapasowe: ostatnia < 7 dni
- ☐ Przegląd roczny ocen ryzyka nie jest przeterminowany
- ☐ Osoby mające dostęp do rejestru zgodne z listą w SOP

8. Najczęstsze błędy w rejestrach

Rejestr prowadzony jako lista oświadczeń bez powiązania z działkami — nie da się odtworzyć geolokalizacji dla partii.

Nadpisywanie wierszy po korekcie — traci się historię, która jest sedno dowodu.

Brak wpisów dla dostaw odrzuconych — organ widzi wtedy tylko wycinek procesu i pyta, gdzie reszta.

Wpisy zbiorcze („październik — 12 dostaw”) — niemożliwe do zweryfikowania.

Brak kolumny odbiorcy — naruszenie art. 9 ust. 1 lit. f.

Numer referencyjny zapisany w mailu, nie w rejestrze.

Rejestr w arkuszu bez kopii zapasowej i bez kontroli dostępu.

Mieszanie ról: dane dostawcy wpisane w arkusz ocen ryzyka, a nie w arkusz B — przy kontroli nie da się policzyć działek dostawcy.

Źródła do weryfikacji

- Rozporządzenie (UE) 2023/1115 (EUR-Lex, wersja skonsolidowana z 26.12.2025), w szczególności art. 4, 5, 9, 12 i załącznik II: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1115-20251226
- Rozporządzenie (UE) 2025/2650 z 19.12.2025 (OJ L 2650, 23.12.2025): https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj
- Komunikaty KE o systemie informacyjnym (nadawanie numerów referencyjnych) i klasyfikacji krajów wg art. 29: https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation-reversing-deforestation_en
- Wzory formularzy i wytyczne branżowe (do sprawdzenia przed publikacją produktu): [do weryfikacji]

3. SOP — standardowa procedura operacyjna

SOP — standardowa procedura operacyjna EUDR

Dokument do wdrożenia w firmie: wydrukować, uzupełnić pola `[...]`, podpisać, wpisać do rejestru dokumentów. Podstawa: rozporządzenie (UE) 2023/1115 w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem (UE) 2025/2650. Tam, gdzie wskazano `[do weryfikacji]`, uzupełnij po publikacji przepisów krajowych.

1. Cel i zakres

Cel: żaden produkt objęty załącznikiem I nie wchodzi do obrotu ani nie jest wywożony bez zakończonej należytej staranności i oświadczenia z numerem referencyjnym.

Zakres: wszystkie surowce i produkty z załącznika I, których dotyczy działalność firmy: `[wypisz: drewno i meble / kawa / kakao / soja / palma / kauczuk / byd■o]`. Zakres podmiotowy: `[nazwa spó■ki]`, wszystkie oddziały i magazyny.

Poza zakresem: produkty spoza załącznika I, produkty w całości z recyklatu, opakowania transportowe (CN 4415) niebędące towarem.

2. Definicje skrótów

DDS	oświadczenie należytej staranności (due diligence statement) składane w systemie informacyjnym KE
DD	należyta staranność (art. 8–12)
CN / HS	kod Nomenklatury Scalonej / kod zharmonizowany
SOP	niniejsza procedura
Rejestr A / B / C	arkusze rejestru: oświadczenia / dostawcy i działki / oceny ryzyka

3. Role i odpowiedzialności

Właściciel procesu (Compliance Owner)	`[imi■, nazwisko, stanowisko]`	zgodność całości, decyzja „wchodzimy / nie wchodzimy”, kontakt z organem	`[ ]`
Osoba ds. zgodności (Compliance Officer)	`[ ]`	prowadzenie rejestrów, kompletowanie dokumentacji, składanie DDS	`[ ]`
Zakupy	`[ ]`	pozyskiwanie danych od dostawców, wpisy do arkusza B, wstrzymywanie zamówień	`[ ]`

Właściciel procesu (Compliance Owner)	`[imi■, nazwisko, stanowisko]`	**zgodność całości, decyzja „wchodzimy / nie wchodzimy”, kontakt z organem**	`[ ]`
Sprzedaż / obsługa klienta	`[ ]`	przekazywanie numerów referencyjnych odbiorcom, wpis odbiorcy do rejestru	`[ ]`
Magazyn / logistyka	`[ ]`	rozdzielenie partii, oznaczanie numerem wpisu, dokumenty wysyłkowe	`[ ]`
Księgowość	`[ ]`	powiązanie faktur z numerami wpisów, archiwizacja 5 lat	`[ ]`
Audyt wewnętrzny (tylko podmioty niebędące MŚP)	`[ ]`	niezależna kontrola procedur, art. 11 ust. 2 lit. b	—

Zasada jednej osoby: każda rola ma zastępcę wpisanego imiennie. W podmiotach niebędących MŚP Compliance Officer musi być usytuowany na szczeblu kierownictwa (art. 11 ust. 2 lit. a).

4. Obieg dokumentów krok po kroku

Pięć punktów kontrolnych (G1–G5). Przejście dalej bez zamknięcia punktu jest niedozwolone.

Krok 1 — zapytanie ofertowe i kwalifikacja dostawcy (G1)

Zakupy wysyłają dostawcy pakiet pytań EUDR: kraj i region produkcji, wykaz działek, gatunek (drewno), dowód legalności, oświadczenie o braku wylesienia po 31.12.2020 r.

Compliance Officer sprawdza, czy dostawca jest w rejestrze B. Nowy dostawca = nowy wpis.

Ustalenie roli dostawcy (producent / pośrednik / trader) — decyduje o tym, czyich danych wymagamy.

G1 zaliczony, gdy: dane kompletne, wypełniony arkusz B, znana klasyfikacja ryzyka kraju.

Krok 2 — zamówienie (G2)

W zamówieniu umieszcza się klauzulę EUDR: dostawca zobowiązuje się do podania geolokalizacji w formatach CSV/ GeoJSON/ KML i do niezwłocznego informowania o zmianach.

Brak klauzuli = brak zamówienia. Wyjątki wymagają pisemnej zgody Compliance Ownera.

G2 zaliczony, gdy: klauzula jest w umowie/ zamówieniu, dostawca zna format danych.

Krok 3 — przyjęcie danych i ocena ryzyka (G3)

Compliance Officer kompletuje osiem elementów z art. 9 ust. 1 (opis, ilość, kraj, geolokalizacja + daty, dostawca, odbiorca, dowód „wolne od wylesiania”, dowód legalności).

Ocena ryzyka wg art. 10 (arkusz C). Wynik: znikome / nieznikome.

Przy ryzyku nieznikomym — środki z art. 11 i ponowna ocena. Brak skutecznego środka = brak zakupu, wpis ze statusem `odrzucony`.

G3 zaliczony, gdy: ocena udokumentowana, wynik znikomy, decyzja podpisana.

Krok 4 — oświadczenie w systemie KE (G4)

Compliance Officer składa DDS przed wprowadzeniem do obrotu/ wywozem (art. 4 ust. 2).

Zawartość wg załącznika II: dane operatora + EORI, kod HS i opis, ilość, kraj i geolokalizacja, tekst potwierdzenia, podpis.

Numer referencyjny wraca do rejestru A (kolumna 11).

G4 zaliczony, gdy: numer referencyjny istnieje i jest zapisany.

Krok 5 — wprowadzenie do obrotu / wysyłka (G5)

Magazyn oznacza partię numerem wpisu; dokument WZ zawiera numer referencyjny.

Sprzedaż przekazuje odbiorcy numer referencyjny DDS (art. 4 ust. 7) i wpisuje odbiorcę do rejestru.

G5 zaliczony, gdy: numer referencyjny jest na dokumencie wysyłkowym i u odbiorcy.

Krok 6 — po sprzedaży

Nowe informacje o ryzyku → natychmiast (tego samego dnia roboczego) powiadomienie organu i wszystkich odbiorców, którym produkt dostarczono (art. 4 ust. 5).

Wstrzymanie dalszej sprzedaży partii do wyjaśnienia.

Wpis korekty w rejestrze A.

Krok 7 — archiwizacja

Księgowość archiwizuje komplet: DDS, komplet danych art. 9, ocena ryzyka, dowody legalności, korespondencja, dokumenty wysyłkowe, zgłoszenia celne.

Struktura folderów: `EUDR/RRRR/NNN/` (rok/ numer wpisu).

Okres: 5 lat od wprowadzenia do obrotu lub wywozu (art. 9 ust. 1), minimum.

Protokół kasacji po upływie terminu, po sprawdzeniu braku toczących się postępowań.

5. Terminy i SLA

Odpowiedź na żądanie dostawcy o dane	3 dni robocze	SLA wewnętrzne
Kompletowanie danych art. 9 przed pierwszym zamówieniem	min. 10 dni przed planowaną dostawą	SLA wewnętrzne
Ocena ryzyka	przed złożeniem DDS	art. 8 ust. 1
Złożenie DDS	przed wprowadzeniem do obrotu/ wywozem — bez wyjątków	art. 4 ust. 2
Reakcja na nowe informacje o ryzyku	natychmiast, maks. 1 dzień roboczy	art. 4 ust. 5
Przegląd ocen ryzyka	co najmniej raz w roku	art. 10 ust. 4
Przegląd systemu DD	co najmniej raz w roku	art. 12 ust. 2
Raport publiczny o systemie DD (nie-MŚP)	raz w roku	art. 12 ust. 3
Przekazanie numeru referencyjnego odbiorcy	z dokumentem wysyłkowym	art. 4 ust. 7
Archiwizacja	5 lat	art. 4 ust. 3, art. 9 ust. 1
Przegląd SOP	raz w roku lub po zmianie przepisów	—

6. Lista kontrolna przed wysyłką (do wydruku, jedna na partię)

Partia: `[nr]` · Kod CN: `[ ]` · Ilość: `[ ]` · Odbiorca: `[ ]`

- ☐ Kod CN zidentyfikowany jako objęty załącznikiem I (surowiec wskazany)
- ☐ Gatunek drewna podany pełną nazwą naukową (jeśli drewno)
- ☐ Wszystkie działki mają geolokalizację: punkt ≥ 6 miejsc po przecinku; powyżej 4 ha — wielokąt
- ☐ Podany zakres dat produkcji
- ☐ Dowód legalności pozyskania w aktualnym terminie ważności
- ☐ Dowód „wolne od wylesiania” (brak wylesiania i degradacji po 31.12.2020)
- ☐ Ocena ryzyka: wynik znikome; data nie starsza niż 12 miesięcy
- ☐ Jeżeli były środki z art. 11 — udokumentowane i skuteczne
- ☐ DDS złożony w systemie, numer referencyjny wpisany do rejestru A
- ☐ Numer referencyjny na dokumencie wysyłkowym
- ☐ Odbiorca wpisany do rejestru
- ☐ Brak otwartych zastrzeżeń/ reklamacji dotyczących tej partii
- ☐ Komplet dokumentów w folderze `EUDR/RRRR/NNN/`
- ☐ Podpis Compliance Officera

7. Gdy dostawca nie podaje geolokalizacji

Postępowanie jest sztywne: brak geolokalizacji = brak zakupu. Nie ma „obejścia przez certyfikat”, bo certyfikat nie zastępuje geolokalizacji (art. 9 ust. 1 lit. d).

Procedura eskalacji:

Dzień 0. Zakupy wysyłają ponaglenie z konkretnym wzorem: CSV z kolumnami `id_dzialki, szerokosc, dlugosc` albo GeoJSON/ KML z wielokątami. Wskazują, że dla działek > 4 ha wymagany jest obwód.

Dzień 3. Compliance Officer ocenia, czy dostawca ma dane w innej formie: dane z systemu satelitarnego, z geoportalu krajowego, umowa dzierżawy z numerami działek ewidencyjnych (z nich można wyprowadzić geometrię).

Dzień 5. Rozmowa z przełożonym decyzyjnym u dostawcy. Oferta pomocy: sfinansowanie pomiaru GPS, szkolenie, wspólne wytworzenie pliku jako wsparcie dostawcy (art. 11 ust. 1 zdanie drugie).

Dzień 10. Decyzja: (a) dane dostarczone → wracamy do G3; (b) brak danych → zamówienie wstrzymane, wpis `odrzucony` z uzasadnieniem, dostawca oznaczony jako „niekwalifikowany EUDR” w arkuszu B.

Po decyzji negatywnej. Zakupy szukają dostawcy alternatywnego. Dostawca może wrócić po dostarczeniu danych — wtedy nowy wpis, nie odblokowanie starego.

Zakaz obejść. Nie dopuszczalne: przybliżanie współrzędnych z centroidu gminy, „pinezka” z mapy Google, dane „na poziomie kraju”, podstawianie danych innego dostawcy, dzielenie działki > 4 ha na punkty.

Kontrola wiarygodności (wykonaj zawsze, gdy dane wyglądają „za dobrze”): tony na hektar w granicach plonu dla surowca, spójność liczby działek z wolumenem, adres e-mail dostawcy z domeną firmy, powtarzalność tych samych współrzędnych u wielu dostawców (sygnał zmieszania surowca, art. 10 ust. 2 lit. j).

8. Postępowanie przy kontroli

8.1 Pierwsze 24 godziny

Przyjąć pismo/ legitymację, zapisać: organ, imiona i nazwiska kontrolujących, zakres, podstawę prawną, datę i godzinę.

Powiadomić Compliance Ownera i zarząd. Jedna osoba mówi do organu — pozostali nie komentują.

Nie odmawiać wstępu i nie opóźniać kontroli: operator ma obowiązek udzielić wszelkiej niezbędnej pomocy, w tym dostępu do pomieszczeń i dokumentacji (art. 4 ust. 6; dla downstream operatorów i traderów art. 5 ust. 7).

Sprawdzić, czy kontrola dotyczy produktów, czy systemu. To determinuje zakres dokumentów.

Zażądać protokołu/ upoważnienia w formie pisemnej, jeśli nie zostało okazane.

Uwaga: kontrole co do zasady są prowadzone bez uprzedzenia (art. 16 ust. 13). Zaskoczenie nie jest wadą kontroli.

8.2 Dokumenty, które wydaje się w pierwszej kolejności

„Kto odpowiada za EUDR”	niniejszy SOP + wskazanie osób	natychmiast
„Proszę wykazać zgodność partii X”	wpis z rejestru A + DDS + komplet art. 9	1 dzień roboczy
„Proszę pokazać geolokalizację”	pliki CSV/ GeoJSON/ KML z arkusza B	natychmiast
„Ocena ryzyka”	arkusz C + formularze ocen	1 dzień roboczy
„Dowody legalności”	komplet dokumentów dostawcy	1 dzień roboczy
„System DD i jego przegląd”	SOP, protokół przeglądu rocznego, rejestr zmian	2 dni robocze
„Lista dostawców i odbiorców”	arkusze A i B (eksport)	1 dzień roboczy

Zasada: wydajemy kopie, prowadzimy rejestr wydanych dokumentów (co, komu, kiedy, ile stron).

8.3 Środki, na które trzeba być przygotowanym

- Zajęcie towaru / zawieszenie wprowadzenia do obrotu lub wywozu — środek tymczasowy, w polskim projekcie ustawy co do zasady 3 dni robocze (72 godziny dla towarów łatwo psujących się i bydła żywego), decyzja natychmiast wykonalna `[do weryfikacji – kszta■t przepisów krajowych]`.
- Nakaz działań naprawczych: usunięcie niezgodności, wycofanie produktu z rynku, w ostateczności utylizacja `[do weryfikacji]`.
- Kontrola celna: organ celny może wystąpić o opinię organu właściwego przed dopuszczeniem do obrotu lub wywozem; przy stwierdzeniu naruszenia odmawia dopuszczenia `[do weryfikacji]`.
- Koszty kontroli: w polskim projekcie przewidziano obowiązek zwrotu celowych kosztów kontroli (ok. 46 zł/ godz. pracy kontrolujących + badania) `[do weryfikacji]`.

8.4 Zakończenie kontroli

Otrzymać protokół; przeczytać przed podpisaniem; zgłosić zastrzeżenia na piśmie (adnotacja w protokole).

Zanotować terminy zobowiązań i środków; wpisać do kalendarza z 3-dniowym wyprzedzeniem.

Uzupełnić braki wskazane w protokole i udokumentować uzupełnienie.

Zdarzenie wpisać do rejestru zdarzeń; jeśli naruszenie realne — uruchomić procedurę z pkt 9.

Ocenić, czy potrzebna jest korekta SOP (pkt 10).

9. Niezgodność, wycofanie, powiadomienia

Wykrycie ryzyka po sprzedaży: natychmiastowe powiadomienie organów państw członkowskich, w których produkt wprowadzono do obrotu, oraz wszystkich odbiorców i traderów dalej w łańcuchu (art. 4 ust. 5; dla downstream/ traderów art. 5 ust. 5).

Wstrzymanie dalszej sprzedaży partii i partii z tej samej działki (art. 9 ust. 1 lit. d — wylesienie na działce dyskwalifikuje całość z tej działki).

Wycofanie/ odzyskanie produktu z rynku według decyzji organu; dokumentacja: lista odbiorców, ilości, daty, potwierdzenia zwrotu.

Wpis do rejestru A: status `wycofany` z datą i podstawą.

Analiza przyczyn w ciągu 14 dni; wniosek: zmiana dostawcy, zmiana kryteriów oceny ryzyka, zmiana SOP.

10. Przegląd, szkolenie, wersjonowanie

- Przegląd SOP: raz w roku, do `[data]`. Przegląd wyzwalają też: zmiana przepisów (UE lub krajowych), nieudana kontrola, wycofanie produktu, zmiana dostawcy w kluczowym surowcu.
- Szkolenie: wszyscy pracownicy w rolach z pkt 3, raz w roku + przy zatrudnieniu. Dowód: lista obecności, zakres, data.
- Rejestr dokumentów:

```markdown
```

1.0	**2026-11-06**	**[ ]**	**wdrożenie**	**[ ]**

11. Rejestr zdarzeń EUDR

```markdown
```


Źródła do weryfikacji

- Rozporządzenie (UE) 2023/1115 (EUR-Lex, wersja skonsolidowana z 26.12.2025), art. 4–5, 8–12, 16: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1115-20251226
- Rozporządzenie (UE) 2025/2650 z 19.12.2025 (OJ L 2650, 23.12.2025): https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj
- Komunikaty KE o wdrożeniu EUDR (w tym wytyczne i system informacyjny): https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation-reversing-deforestation_en
- Polska ustawa wdrażająca — projekt UC101 (organy właściwe, tryb kontroli, środki tymczasowe, koszty kontroli): [do weryfikacji — bieżący adres publikacji projektu i ostateczne brzmienie]

4. Mapa sankcji EUDR

Mapa sankcji EUDR

Co realnie grozi za naruszenie rozporządzenia (UE) 2023/1115, kto odpowiada i jak dokumentacja zmienia wynik kontroli. Sankcje nakładają państwa członkowskie — Unia wyznacza tylko minimalny standard (art. 25). Stan prawny: rozporządzenie w brzmieniu zmienionym rozp. (UE) 2025/2650; przepisy krajowe w Polsce na etapie projektu.

1. Kto odpowiada

Operator	za zgodność produktu z art. 3 (wolny od wylesiania, legalny, objęty DDS). Złożenie oświadczenia = przyjęcie odpowiedzialności	art. 4 ust. 3
Downstream operator	za posiadanie wymaganych informacji o dostawcach i odbiorcach przed wprowadzeniem produktu na rynek	art. 5 ust. 1 i 3
Trader	jak wyżej — informacje + reakcja na nowe informacje o ryzyku	art. 5 ust. 1, 3, 5
Osoby fizyczne w firmie	w Polsce projekt przewiduje odpowiedzialność karną m.in. za wprowadzenie do obrotu bez należytej staranności lub bez DDS `[do weryfikacji – ostateczne brzmienie]`	projekt ustawy wdrażającej
Podmiot zbiorowy	odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za czyny osób fizycznych `[do weryfikacji]`	projekt ustawy wdrażającej

Punkt wyjścia: w EUDR nie ma „przeniesienia odpowiedzialności na dostawcę”. Umowa może dawać Ci roszczenie regresowe wobec dostawcy, ale wobec organu odpowiadasz Ty jako podmiot, który wprowadził produkt do obrotu.

2. Kary według rozporządzenia (art. 25)

Kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Katalog z art. 25 ust. 2 — każde państwo musi wprowadzić co najmniej te środki:

(a) Grzywna	Proporcjonalna do szkody środowiskowej i wartości towarów; ma skutecznie pozbawić korzyści z naruszenia, rośnie przy powtórzeniach. Dla osoby prawnej maksimum co najmniej 4% całkowitego rocznego obrotu w UE w roku poprzedzającym decyzję; podwyższana tak, by przekroczyć korzyść z naruszenia	Najważniejsza liczba w całym rozporządzeniu. Dla firmy z obrotem 10 mln zł to pułap 400 tys. zł, nie „jakaś grzywna”
(b) Przepadek produktów	Konfiskata towarów będących przedmiotem naruszenia	Utrata towaru bez odszkodowania

(a) Grzywna	Proporcjonalna do szkody środowiskowej i wartości towarów; ma skutecznie pozbawić korzyści z naruszenia, rośnie przy powtórzeniach. Dla osoby prawnej maksimum co najmniej 4% całkowitego rocznego obrotu w UE w roku poprzedzającym decyzję; podwyższana tak, by przekroczyć korzyść z naruszenia	Najważniejsza liczba w całym rozporządzeniu. Dla firmy z obrotem 10 mln zł to pułap 400 tys. zł, nie „jakaś grzywna”
(c) Przepadek przychodów	Konfiskata przychodów z transakcji towarem	Kara dotyczy nie marży, a przychodu
(d) Wykluczenie z zamówień publicznych i finansowania	Maksymalnie 12 miesięcy wyłączenia z procedur zamówieniowych i dostępu do finansowania publicznego (dotacje, koncesje)	Dla firm sprzedających do sektora publicznego to często dotkliwsze niż grzywna
(e) Zakaz obrotu	Czasowy zakaz wprowadzania lub udostępniania produktów na rynek albo wywozu — przy naruszeniu poważnym lub powtarzającym się	Zatrzymanie działalności w danym surowcu
(f) Utrata uproszczonej DD	Zakaz stosowania art. 13 (uproszczona należyta staranność) — przy naruszeniu poważnym lub powtarzającym się	Wraca pełna procedura, także dla surowca z kraju niskiego ryzyka

Dodatkowo:

- Państwa muszą notyfikować Komisji przepisy o karach i ich zmiany (art. 25 ust. 1).
- Prawomocne wyroki wobec osób prawnych są notyfikowane Komisji w 30 dni; Komisja publikuje wykaz: nazwa podmiotu, data wyroku, opis czynu, rodzaj i wysokość kary (art. 25 ust. 3). Publikacja nazwy firmy jest częścią sankcji — dla MŚP to często realny koszt wizerunkowy i handlowy.
- Niezależnie od EUDR obowiązuje dyrektywa 2008/99/WE o ochronie środowiska poprzez prawo karne — państwa nie mogą traktować art. 25 jako wyczerpującej regulacji (art. 25 ust. 1 zastrzega to wprost).

3. Polskie przepisy wykonawcze — stan

Rozporządzenie stosuje się bezpośrednio, ale kary i organy muszą być krajowe. Polska proceduje ustawę o ochronie rynku i konkurencyjnej gospodarki przed produktami i towarami powodującymi wylesianie oraz degradację lasów (projekt nr UC101). Stan na moment przygotowania dokumentu: trzeci projekt, wersja z 26.08.2026, opublikowany w RCL 3.09.2026 — akt nieobowiązujący, kształt może się zmienić `[do weryfikacji]`.

3.1 Organy właściwe (podział sektorowy według projektu)

Bydło	Inspekcja Weterynaryjna (powiatowy i Główny Lekarz Weterynarii)
Kakao, kawa, palma olejowa, soja	Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (wojewódzki i Główny Inspektor JHARS)
Drewno i kauczuk	Inspekcja Ochrony Środowiska (wojewódzki i Główny Inspektor Ochrony Środowiska)

Koordynator krajowy (raportowanie do KE, roczne sprawozdanie): minister właściwy do spraw środowiska.

Konsekwencja praktyczna: wiedza, kto Cię skontroluje, zależy od surowca, a nie od siedziby firmy. Firma handlująca drewnem i kawą ma dwa różne organy i dwie różne ścieżki odwoławcze.

3.2 Kary w projekcie ustawy

Naruszenia systemowe (brak oceny ryzyka, brak środków ograniczających, niepodjęcie działań naprawczych)	kara administracyjna do 4% łącznego rocznego obrotu w UE
Naruszenia proceduralne (brak 5-letniej archiwizacji, brak dokumentowania oceny ryzyka)	kara do 1% łącznego rocznego obrotu w UE
Powtórne naruszenie w ciągu roku od ostatecznej decyzji	4% obrotu + zakaz uproszczonej DD lub czasowy zakaz obrotu/ wywozu (do 12 mies.)
Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych	kara pieniężna 4–6% łącznego rocznego obrotu w UE
Odpowiedzialność karna osób fizycznych (wprowadzenie do obrotu bez DD/ DDS)	grzywna orzekana przez sąd; możliwy przepadek towarów i dochodów
Zwrot kosztów kontroli	celowe koszty kontroli (dojazd, czas pracy kontrolujących ok. 46 zł/ godz., badania laboratoryjne)

Projekt rozbudowuje też okoliczności miarkowania kary: waga i czas trwania naruszenia, wartość produktów, częstotliwość wcześniejszych naruszeń, stopień przyczynienia się podmiotu, dobrowolne działania naprawcze, wysokość osiągniętej korzyści `[do weryfikacji]`.

3.3 Czego nie będzie: interpretacji indywidualnej

Uzasadnienie projektu wyłącza stosowanie art. 34 Prawa przedsiębiorców — nie uzyskasz wiążącej interpretacji co do obowiązków EUDR. Wiążącą wykładnię może dać wyłącznie TSUE. W praktyce: ciężar kwalifikacji roli i udokumentowania staranności spoczywa w całości na firmie. To argument za tym, żeby dokumentacja tłumaczyła się sama — czyta ją urzędnik, nie Ty.

3.4 Co jest pewne niezależnie od kształtu ustawy

- Kary nakłada państwo członkowskie, nie Komisja Europejska — nie ma unijnego organu, który wystawi Ci mandat.
- Maksimum grzywny dla osoby prawnej to co najmniej 4% obrotu w UE; kraje mogą ustanowić więcej.
- Przepadek produktów i przychodów jest w katalogu obowiązkowym.
- Termin stosowania: 30.12.2026, a dla mikro- i małych operatorów ustanowionych do 31.12.2024 — 30.06.2027, z wyłączeniem produktów objętych załącznikiem do rozp. 995/2010 (drewno), gdzie 30.12.2026 obowiązuje wszystkich (art. 38 ust. 2–3).

4. Sankcje handlowe i operacyjne, o których nie ma w art. 25

- Zatrzymanie towaru na cle. Przy imporcie numer referencyjny DDS jest elementem weryfikacji celnej; brak numeru lub rozbieżność zatrzymuje odprawę, a koszty postoju ponosi firma `[do weryfikacji — tryb i podstawa w przepisach celnych]`.
- Utrata klienta. Odbiorcy coraz częściej uzależniają umowy od przekazania numeru referencyjnego DDS. Brak numeru = brak kontraktu, niezależnie od kar.
- Kary umowne i regres. Umowy z sieciami handlowymi zawierają już klauzule EUDR z karami umownymi; dochodzą do tego roszczenia odbiorcy, który sam dostał karę.
- Wykluczenie z przetargów (do 12 mies.) i utrata dostępu do dotacji.
- Publikacja nazwy firmy w wykazie KE prawomocnych wyroków.

- Koszt kontroli — w projekcie polskim zwracany przez przedsiębiorcę przy stwierdzeniu naruszenia.

5. Jak dokumentacja chroni przy kontroli

Kluczowa różnica: kara administracyjna nie grozi za to, że ryzyko istniało, ale za to, że nie zostało zidentyfikowane, udokumentowane albo zignorowane. Pięć filarów obrony:

„Brak należytej staranności”	**SOP + rejestr A z kompletem danych art. 9 + ocena ryzyka**	**art. 8, 9**
„Brak oceny ryzyka”	arkusz C: wynik, uzasadnienie, data, podpis, przegląd roczny	art. 10 ust. 4
„Wiedzieliście i nic nie zrobiliście”	rejestr zdarzeń: data powiadomienia organu i odbiorców, wstrzymanie sprzedaży	art. 4 ust. 5
„Brak archiwizacji”	struktura folderów `EUDR/RRRR/NNN/` + rejestr wydanych dokumentów + kopie zapasowe	art. 4 ust. 3, art. 9 ust. 1
„Ryzyko nieznikome wprowadzone do obrotu”	dowód zastosowania środków z art. 11 i ponownej oceny albo wpis `odrzucony` z wstrzymaniem dostawy	art. 11

Zasada praktyczna: dokument musi być czytelny dla osoby z zewnątrz w 5 minut. Rejestr z 19 kolumnami i folderem plików wygrywa z 40-stronicową polityką, której nikt nie stosuje.

6. Przykłady ryzyk (kwoty ilustracyjne)

Producent mebli, obrót 8 mln zł, drewno z importu. Dostawca podaje geolokalizację jako pinezkę na mapie dla 6 działek po 15 ha. Produkt wchodzi do obrotu, kontrola wykazuje brak wielokątów i brak gatunku. Naruszenie systemowe: grzywna do 4% × 8 mln = do 320 tys. zł, plus przepadek towaru, plus zakaz uproszczonej DD. Obroną byłby jeden plik KML od dostawcy — koszt: jedna rozmowa.

Palarnia kawy, obrót 3 mln zł, zakup przez pośrednika. Pośrednik nie wskazuje działek. Firma kupuje „na zapas”, oświadczenie składa na podstawie danych pośrednika bez weryfikacji. Naruszenie systemowe: do 120 tys. zł; dodatkowo odpowiedzialność wobec odbiorców (sieci handlowe) z tytułu kar umownych.

Trader (MŚP), obrót 2 mln zł. Nie ma rejestru dostawców i odbiorców dla 3 dostaw; nie rejestruje się w systemie (bo MŚP — słusznie) i nie dokumentuje reakcji na informację o wylesieniu w regionie produkcji. Naruszenie proceduralne: do 1% × 2 mln = do 20 tys. zł, ale realnie: utrata kontraktu i publikacja w wykazie wyroków.

Recydywa. Firma ukarana w 2027 r. za brak oceny ryzyka, w 2028 r. powtarza naruszenie. Projekt: 4% obrotu + czasowy zakaz obrotu do 12 miesięcy + zakaz uproszczonej DD. Dla firmy z 8 mln obrotu to 320 tys. zł i wstrzymanie sprzedaży — czyli więcej niż kara.

Podmiot zbiorowy. Czyny osoby fizycznej (członka zarządu) przypisane spółce: kara 4–6% obrotu. Przy 8 mln obrotu: 320–480 tys. zł.

7. FAQ

1. Kto płaci karę — firma czy zarząd?

Wobec organu odpowiada podmiot, który naruszył obowiązek: operator, downstream operator lub trader (art. 25 ust. 1). Kary administracyjne obciążają firmę. Dodatkowo w Polsce projekt przewiduje odpowiedzialność karną osób fizycznych (grzywna orzekana przez sąd, możliwy przepadek towarów i

dochodów) oraz odpowiedzialność podmiotów zbiorowych `[do weryfikacji — ostateczne brzmienie]`. Praktycznie: zarząd odpowiada majątkowo wtedy, gdy naruszenie wynika z braku procedur — dlatego SOP z podpisami ma znaczenie także dla członków zarządu.

2. Czy mała firma też płaci?

Tak. MŚP mają wyłącznie dwie ulgi: dłuższy termin (30.06.2027 dla ustanowionych do 31.12.2024 — bez produktów objętych załącznikiem do rozp. 995/2010) i brak obowiązku rejestracji w systemie oraz raportowania publicznego, jeśli są traderami/ downstream operatorami. Maksimum grzywny liczone jest od obrotu w UE, więc mniejszy obrót = mniejsza kwota w złotych, ale te same 4% i ten sam przepadek towaru. Nie ma progu „za mała firma, żeby podlegać".

3. Co, jeśli dostawca nie podał geolokalizacji, a towar już jedzie?

Nie wprowadzaj do obrotu i nie wywoź. Bez geolokalizacji nie da się złożyć zgodnego z załącznikiem II oświadczenia; złożenie „na wyczucie" to naruszenie z pełnym katalogiem kar. Działanie: wstrzymać towar (magazyn/ odprawa), zażądać danych w formacie CSV/ GeoJSON/ KML, a po 10 dniach bez skutku — wpis `odrzucony` w rejestrze, zwrot lub odsprzedaż poza rynek UE, jeśli umowa na to pozwala. Nie zastępuj geolokalizacji certyfikatem ani adresem siedziby dostawcy.

4. Czy można skorygować oświadczenie?

Oświadczenie jest dokumentem złożonym w systemie i powiązanym z partią. Korekta nie polega na „poprawieniu" starego wpisu, a na nowym, prawidłowym oświadczeniu oraz na prowadzeniu w rejestrze wpisu korekty ze wskazaniem numeru korygowanego. Jeśli produkt jest już w obrocie, a błąd dotyczy danych skutkujących niezgodnością (np. działka z wylesieniem), dochodzi obowiązek natychmiastowego powiadomienia organów i odbiorców (art. 4 ust. 5) oraz wstrzymania dalszej sprzedaży `[do weryfikacji — procedura korekty w systemie informacyjnym KE]`.

5. Czy trader odpowiada za błędy operatora, od którego kupił?

Nie za samo oświadczenie — trader nie składa DDS i nie robi oceny ryzyka. Odpowiada za: posiadanie wymaganych informacji o dostawcy i odbiorcy (art. 5 ust. 3), ich 5-letnie przechowywanie, oraz za wprowadzenie produktu na rynek bez tych informacji. Odpowiada też za reakcję: jeśli dowie się o ryzyku, musi natychmiast powiadomić organy i odbiorców (art. 5 ust. 5). Pułapka: trader, który dostaje informację o wylesieniu i „czeka, aż operator wyjaśni", narusza przepis samodzielnie.

6. Co z zapasami wyprodukowanymi przed 30.12.2026?

Rozporządzenie nie obejmuje produktów wytworzonych przed datą rozpoczęcia stosowania (art. 1 ust. 2), a dla drewna przewidziano okres przejściowy: EUTR stosuje się do 31.12.2029 do drewna wyprodukowanego przed 29.06.2023 i wprowadzonego na rynek od 30.12.2026 (art. 37 ust. 2–3). Praktyka: udokumentuj datę produkcji (faktura, dokument dostawy, data zbioru) — bez dowodu daty spór o „stary zapas" przegrasz. Dokładna wykładnia „produktu wyprodukowanego" przed datą stosowania wymaga potwierdzenia w wytycznych KE `[do weryfikacji]`.

7. Czy kary nakłada UE, czy państwo?

Państwo. Art. 25 zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia kar i ich notyfikacji Komisji; egzekucja (kontrole, decyzje, środki tymczasowe, postępowanie odwoławcze) należy do organów krajowych. Komisja prowadzi system informacyjny i publikuje wykaz prawomocnych wyroków, ale nie karze firm.

8. Czy certyfikat (FSC, RSPO, Rainforest Alliance) chroni przed karą?

Nie zastępuje obowiązków. Certyfikacja jest informacją uzupełniającą w ocenie ryzyka (art. 10 ust. 2 lit. n) i może być dowodem, jeśli spełnia wymogi informacyjne z art. 9. Wyjątkiem jest licencja FLEGT dla drewna objętego rozp. (WE) 2173/2005 — korzysta z domniemania legalności pozyskania (art. 10 ust.

3). Ale nawet FLEGT nie zwalnia z wykazania braku wylesiania po 31.12.2020 ani z podania geolokalizacji.

8. Plan na 30 dni

1	Ustal rolę (operator / downstream / trader) i listę kodów CN w obrocie	wiesz, czego nie musisz robić
2	Zbierz dane art. 9 od dostawców; wstrzymaj zakupy bez geolokalizacji	brak nowych ekspozycji
3	Wypełnij oceny ryzyka dla aktywnych dostawców; wpisz do rejestru	udokumentowany wynik
4	Wdróż SOP + rejestr, przeszkol role, ustaw przegląd roczny	dowód przy kontroli

Źródła do weryfikacji

- Rozporządzenie (UE) 2023/1115 (EUR-Lex, wersja skonsolidowana z 26.12.2025), art. 1, 25, 37, 38: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1115-20251226
- Rozporządzenie (UE) 2025/2650 z 19.12.2025 (OJ L 2650, 23.12.2025): https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj
- Komunikaty i wytyczne KE dot. EUDR: https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation-reversing-deforestation_en
- Polska ustawa wdrażająca (projekt UC101, wersja 26.08.2026, publikacja RCL 3.09.2026) — organy, kary, tryb kontroli: [do weryfikacji — bieżący adres publikacji i ostateczne brzmienie]
- Dyrektywa 2008/99/WE (ochrona środowiska poprzez prawo karne): https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/99/oj